

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

☎ ५२५ ४७८
५२५ ४७९
५२२०५६
५२९६९०
फ्याक्स: ५५ ४२९९५
हरिहरभवन, ललितपुर

लम्पी स्किन रोगबारे बारम्बार सोधिने प्रश्नहरू

१. लम्पी स्किन कस्तो किसिमको रोग हो ?

लम्पी स्किन रोग पक्सभाइरिडि (Poxviridae) परिवार अन्तर्गतको क्याप्रिपक्स प्रजातिको लम्पी स्किन डिजिज भाइरसका कारण अत्याधिक सङ्ख्यामा गाईभैंसीहरूमा सङ्क्रमण गराउने सीमाविहीन पशु रोग हो।

२. लम्पी स्किन रोग कुन कुन पशुमा लाग्छ ?

लम्पी स्किन रोग विशेष गरी गाई, गोरु, राँगा, भैंसी, पाडापाडी, बाच्छबाच्छीमा लाग्छ। यो रोगबाट उन्नत नशका बढी उत्पादन दिने पशु बढी प्रभावित हुन्छन्।

३. भेडाबाखामा लम्पी स्किन रोग लाग्छ कि लाग्दैन ?

हालसम्म प्राप्त तथ्यहरूका आधारमा यो रोग भेडाबाखामा लागेको देखिएको छैन।

४. लम्पी स्किन रोग कसरी सर्छ ?

लम्पी स्किन रोग लामखुट्टे, टोक्ने/रगत चुस्ने झिंगा (डाँस), किर्ना, भुसुना र विभिन्न किसिमका टोक्ने खालका किराहरूको टोकाइबाट सर्ने गर्छ। सङ्क्रमित पशुको प्रत्यक्ष सम्पर्कमा आएका अन्य पशु, लसपस भएको दानापानी, सोत्तरबाट समेत यो रोग सर्न सक्छ।

५. लम्पी स्किन रोगका लक्षणहरू के के हुन् ?

लम्पी स्किन रोग लागेका पशुमा निम्नानुसारका लक्षणहरू देखिन्छः

- उच्च ज्वरो (१०४ डिग्री फरेनहाइट भन्दा बढी) आउने,
- दाना पानी कम खाने र दूध उत्पादन घट्ने,
- छालामा साह्रो गोलो गिर्खा/गाँठाहरू देखिने, गिर्खाहरू केही समय पछि हराउने वा कहिलेकाहीं गिर्खाहरू फुटेर गहिरो घाउ हुने, किरा/औँसा पर्ने,
- नाकमुख भित्र, कल्चौडा, थुनमा घाउ हुने,
- आँसु, न्याल, सिंगान आउने, चिप्रा/कचेरा लाग्ने,
- खुट्टा/जोर्नी सुन्निने,

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

☎ ५२५ ४७८
५२५ ४७९
५२२०५६
५२९६९०
फ्याक्स: ५५ ४२९९५
हरिहरभवन, ललितपुर

- गोबर तथा पिसाबमा आलो रगत देखिन सक्ने,
- केही पशुमा लक्षण नदेखिन पनि सक्ने

६. के लम्पी स्किन रोग लागेका सबै पशु मर्छन् ?

लम्पी स्किन रोग सङ्क्रमित मध्ये सामान्यतया २ देखि ३ प्रतिशत पशु मर्न सक्छन्। बिरामी पशुले स्याहार सुसार र प्राथमिक उपचार नपाएमा मृत्युदर बढ्न पनि सक्छ। सामान्यतया यस रोगका कारण बाच्छाबाच्छी, जोत्ने गोरु, उन्नत जातका बढी दूध दिने दुधालु र गर्भिणी गाईभैसी मर्न सक्छन्।

७. लम्पी स्किन रोग मानिसमा सर्छ कि सार्दैन ?

हालसम्म यो रोग पशुबाट मान्छेमा सरेको प्रमाण भेटिएको छैन।

८. लम्पी स्किन रोग लागेका पशुलाई चराउन, आहाल बसाउन, विक्रीवितरणका लागि हाटबजारमा लैजान हुन्छ कि हुँदैन ?

लम्पी स्किन रोग अति सङ्क्रामक र प्रत्यक्ष सम्पर्कमा आउने अन्य पशुलाई सजिलैसँग सर्न सक्ने प्रकृतिको भएकोले रोग देखा परेका क्षेत्रमा पशुलाई सामूहिक चरन/खर्कमा चराउन, साझा आहालमा बसाउन, हाटबजार वा अन्यत्र लैजान हुँदैन।

९. लम्पी स्किन रोगको खास उपचार के हो ?

लम्पी स्किन रोग भाईरसबाट लाग्ने रोग भएकोले यसको खासै उपचार छैन। रोगी पशुले देखाउने लक्षण अनुसार उपचार गर्नुपर्छ। सामान्यतया ज्वरो घटाउने, चिलाउन कम गर्ने, घाउ सुकाउने र घाउमा झिँगा बस्न नदिन प्राविधिकको सल्लाह अनुसार उपचार गर्नुपर्छ। उपचार बाहेक बिरामी पशुलाई प्रशस्त मात्रामा पानी, कुँडो, नरम घाँस, झोलिलो पदार्थ, सखर/गुँड पानी, इलेक्ट्रोलाइट खुवाउनु पर्छ।

१०. के निको भएको पशुले अन्य पशुलाई रोग सार्न सक्छन् ?

हालसम्म भएका अध्ययन अनुसन्धान अनुसार एक पटक लम्पी स्किन रोग लागेर निको भएको पशुले अन्य पशुलाई रोग सारेको देखिएको छैन।

११. लम्पी स्किन रोग लागेको पशुको दूध खान हुन्छ कि हुँदैन ?

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

पशु सेवा विभाग

☎ ५२५ ४७८

५२५ ४७९

५२२०५६

५२९६९०

फ्याक्स: ५५ ४२९९५

हरिहरभवन, ललितपुर

लम्पी स्किन रोग सङ्क्रमित पशुको दूध खाँदा मानिसमा रोग सर्दैन। यो रोग लागेको बेलामा पशुमा दूध उत्पादन धेरै घट्ने हुन्छ। लक्षण देखाएका वा नदेखाएका सङ्क्रमित पशुको दूध बजारमा आउन सक्ने हुँदा दूध राम्ररी उमालेर सेवन गर्नु उपयुक्त हुन्छ। बिरामी पशुमा एन्टिबायोटिक प्रयोग गरिएको भएमा त्यस्ता पशुमा एन्टिबायोटिक प्रयोग शुरू भएदेखि प्रयोग गर्न छोडिएको दिनबाट कम्तीमा एक हप्ता अवधिसम्मको दूध सेवन गर्नु हुँदैन।

१२. लम्पी स्किन रोगबाट आफूले पालेका पशुलाई कसरी सुरक्षित राख्ने ?

यो रोग फैलिएको अवस्थामा रोग देखा परेको क्षेत्रभन्दा बाहिरका ३ महिनाभन्दा बढी उमेर समूहका स्वस्थ गाई, भैँसीलाई खोप उत्पादकले तोकेको मात्रामा लम्पी स्किन रोग विरुद्ध बर्सेनि खोप लगाउने। नयाँ पशु गोठमा भित्र्याउँदा बथानमा नमिसाई कम्तीमा २८ दिन अलगगै राखी रोगको लक्षण नदेखाएमा मात्र बथानमा मिसाउने, गोठमा नियमित रूपमा सरसफाइ गरी फिनेल छर्ने लगायतका जैविक सुरक्षाका विधिहरूको पालना गर्ने।

१३. लम्पी स्किन रोग विरुद्धको खोप नेपालमा उपलब्ध छ कि छैन ?

लम्पी स्किन रोग विरुद्ध प्रयोग गर्ने खोप नेपालमा उपलब्ध छ। हालसम्म नेपालमा यस रोग विरुद्ध खोप उत्पादन नभएको हुँदा पशु सेवा विभागबाट आयात अनुमति प्राप्त गरे अनुसार विभिन्न विदेशी कम्पनीबाट उत्पादित लम्पी स्किन रोग विरुद्ध प्रयोग गर्ने खोप नेपाली बजारमा किन्न पाइन्छ।

१४. गर्भिणी/ब्याउने पशुलाई लम्पी स्किन रोग विरुद्ध खोप लगाउन सकिन्छ कि सकिँदैन ?

गर्भिणी/ब्याउने पशुलाई लम्पी स्किन रोग विरुद्ध खोप लगाउन सकिन्छ। यसरी खोप लगाइएमा गर्भमा रहेका बाच्छाबाच्छीलाई समेत जन्मेको तीन महिनासम्म यो रोगबाट बचाउन सकिन्छ।

१५. लम्पी स्किन रोग लागेको पशुलाई लम्पी स्किन रोग विरुद्ध खोप लगाउने कि नलगाउने ?

लम्पी स्किन रोगबाट सङ्क्रमित पशुलाई लम्पी स्किन रोग विरुद्ध खोप लगाउनु हुँदैन। यद्यपि रोग लागेर निको भएका पशुलाई १ वर्षपछि खोप लगाउनु पर्छ।

१६. लम्पी स्किन रोग लागेर निको भएको पशुलाई तत्काल लम्पी स्किन रोग विरुद्ध खोप लगाउने कि नलगाउने?

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

☎ ५२५ ४७८
५२५ ४७९
५२२०५६
५२९६९०
फ्याक्स: ५५ ४२९९५
हरिहरभवन, ललितपुर

लम्पी स्किन रोग लागेर निको भएका पशुलाई लम्पी स्किन रोग विरुद्ध खोप लगाउनु पर्दैन। यस्ता पशुमा यो रोग विरुद्ध लामो समय प्रतिरोध क्षमता कायम रहने हुँदा खोपको आवश्यकता पर्दैन तर रोग लागेर निको भएको एक वर्ष पछि खोप लगाउनु पर्छ।

१७. गोट पक्स विरुद्धको खोप लगाएमा लम्पी स्किन रोगबाट पशु सुरक्षित हुन्छ कि हुँदैन?

लम्पी स्किन रोग विरुद्ध धेरै प्रकारका खोप लगाउन सकिने भएता पनि खोपको प्रभावकारिता र खोप लगाएका पशुलाई लामो अवधिसम्म यस रोगबाट बचाउन सरकारले अनुमति दिएको लम्पी स्किन विरुद्धको खोप (निथिलड स्ट्रेन) मात्र प्रयोग गर्नु उपयुक्त हुन्छ।

१८. लम्पी स्किन रोगका विरुद्ध खोप लगाइसकेपछि कुनै नराम्रो असर हुन्छ कि हुँदैन ?

लम्पी स्किन रोगविरुद्ध खोप लगाइएका पशुमा कहिलेकाहीं यस रोगसँग मिल्दाजुल्दा लक्षण देखिन सक्छ। सामान्यतया यो रोग विरुद्ध खोप लगाएको दश दिनभित्र सामान्य ज्वरो आउने, शरीरमा गाँठागुँठी आउने जस्ता लक्षण देखिन सक्छन् तर यस्ता लक्षण केही दिनमा आफैँ कम भएर जान्छन्।

१९. लम्पी स्किन रोगविरुद्धको खोप लगाइसकेको अवस्थामा समेत गाईमा लम्पी स्किन रोग देखियो। के यस्तो सम्भव छ ?

लम्पी स्किन रोगविरुद्ध खोप लगाइएका पशुमा रोग विरुद्ध प्रतिरोध क्षमता विकास हुन करिव तीन हप्ता लाग्छ। यो अवधिमा सङ्क्रमित पशुको सम्पर्कमा आएमा वा सङ्क्रमण बोकेका लामखुट्टे लगायतका किराले टोकेमा रोग लाग्न सक्छ। त्यसैले खोप लगाए पश्चात समेत तीन हप्तासम्म रोग सर्न नदिन विशेष ख्याल गर्नु पर्छ।

२०. एक पटक खोप लगाएपछि कहिलेसम्म लम्पी स्किन रोग लाग्दैन ?

एक पटक लम्पी स्किन रोगविरुद्ध खोप लगाइसकेको तीन हप्तापछि कम्तीमा एक वर्षसम्म यस रोग विरुद्ध प्रतिरोधात्मक क्षमता रहन्छ।